

Zemřel profesor Jan Káš

12.9.2025 - Tomáš Ruml | Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

V úterý 9. září 2025 nás navždy opustil pan profesor Káš - dlouholetý pracovník VŠCHT Praha, biochemik, vedoucí ústavu biochemie a mikrobiologie a pro mnohé z nás především vzácný kolega a přítel. Vzpomíná na něj prof. Tomáš Ruml.

Prof. Jan Káš, přední český biochemik, se narodil 26. května 1934 v Žatci. Po absolvování VŠCHT v roce 1957 začal svou profesní dráhu v Mrazárnách n.p. v Táboře a později v Praze, kde působil v řídicích funkcích. V roce 1964 se rozhodl vydat cestou vysokoškolského učitele a stal se srdcem vznikající katedry biochemie na VŠCHT Praha, dnešního Ústavu biochemie a mikrobiologie. V letech 1994 až 2000 tento ústav vedl a jeho neúnavná iniciativa se odrážela ve všem; od pedagogické práce přes vědecký výzkum, až po organizační činnosti, které daly ústavu jeho současnou podobu.

Prof. Káš přednášel biochemii, biotechnologie a specializované předměty z oblastí enzymologie a imunochemie. Byl školitelem doktorských studentů, předsedou oborové rady biochemie na FPBT a členem oborových rad na PřF UK v Praze a PU v Olomouci. Koordinoval pět mezinárodních projektů TEMPUS, díky nimž ústav navázal řadu plodných zahraničních spoluprací a zlepšil své instrumentální vybavení. S ministerstvem životního prostředí a dalšími institucemi se podílel na projektu UNEP/GEF „Implementation of the Draft NBF for the Czech Republic“, kde aktivně přispíval k regulaci genetických modifikací a objektivnímu informování veřejnosti. Ani po skončení projektu nezůstával stranou – pořádal semináře „Novinky v oblasti genetických modifikací“, stále předával své zkušenosti a znalosti.

Jeho významná činnost se neomezovala jen na Prahu. Spolu s kolegy se zasloužil o vznik Katedry biochemie PřF UP v Olomouci, za což mu byla udělena rektorská pamětní medaile. Byl oceněn i dalšími vyznamenáními: Čestným uznáním České rady ČSVTS, Plaketou Výzkumného ústavu potravinářského průmyslu, Medailí Josefa Hlávky, Ballingovou a Votočkovou medailí, pamětní medailí FPBT VŠCHT Praha, či medailí Italské zemědělské společnosti. Jeho vědecká kariéra byla podporována prestižními stipendii, včetně Fulbrightova, která mu umožnila působení v Dánsku, Holandsku a USA. Byl také hostujícím profesorem University of Luton.

Ve výzkumu se zaměřoval na enzymologii, imunochemii a biosenzory. Publikoval více než 200 původních prací, přes 70 přehledných článků, je spoluautorem 12 patentů a početné množství učebnic a kapitol v monografiích. Koordinoval řadu projektů, včetně programů USA, EU i mezinárodního projektu UNEP/GEF.

Prof. Káš byl členem a funkcionářem prestižních domácích i zahraničních vědeckých společností: Komise pro biotechnologie IUPAC, Biotechnologické společnosti ČR, European Federation of Biotechnology, redakčních rad Food and Agricultural Immunology, Biotechnology Advances, Chemických listů a bulletinu Bioprospect. Dlouhodobě se angažoval v České chemické společnosti, Komitétu pro biochemii a molekulární biologii, České společnosti pro biochemii a molekulární biologii, Americké chemické společnosti i ve vědeckých radách několika vysokých škol a ústavů. Podílel se na organizaci mezinárodních kongresů a sympozií, včetně evropského kongresu FEBS, a spolu s Dr. Hans-Peter Meyerem založil tradici Česko-švýcarských biotechnologických sympozií.

Přestože seznam aktivit prof. Káše působí impozantně, jeho skutečná hodnota spočívala v lidském rozměru jeho práce. Byl klíčovou a nezaměnitelnou osobností ústavu. Již v šedesátých letech organizoval kurzy se zahraničními experty, budoval laboratoře, rozvíjel výzkum, vychoval generace vědců, kteří se prosadili doma i v zahraničí. Když počátkem devadesátých let převzal vedení ústavu,

dovedl jej s kolegy na mezinárodní úroveň.

Prof. Káš byl především týmovým hráčem, který dokázal stmelit kolektiv nejen při řešení vědeckých úkolů. Vzpomínáme na společné výlety, sportovní akce a lyžařské pobyty v Krušných horách, kde byl rovnocenným partnerem pro všechny, od studentů po kolegy. Jeho vitalita a energie byly inspirací pro každého, kdo s ním pracoval.

Honzo, zůstaneš s námi ve vzpomínkách na ústavu i při všech společných akcích. Děkujeme Ti za vše, čím jsi obohatil naše životy.

Tomáš Ruml

<https://www.vscht.cz/novinky/110005>